

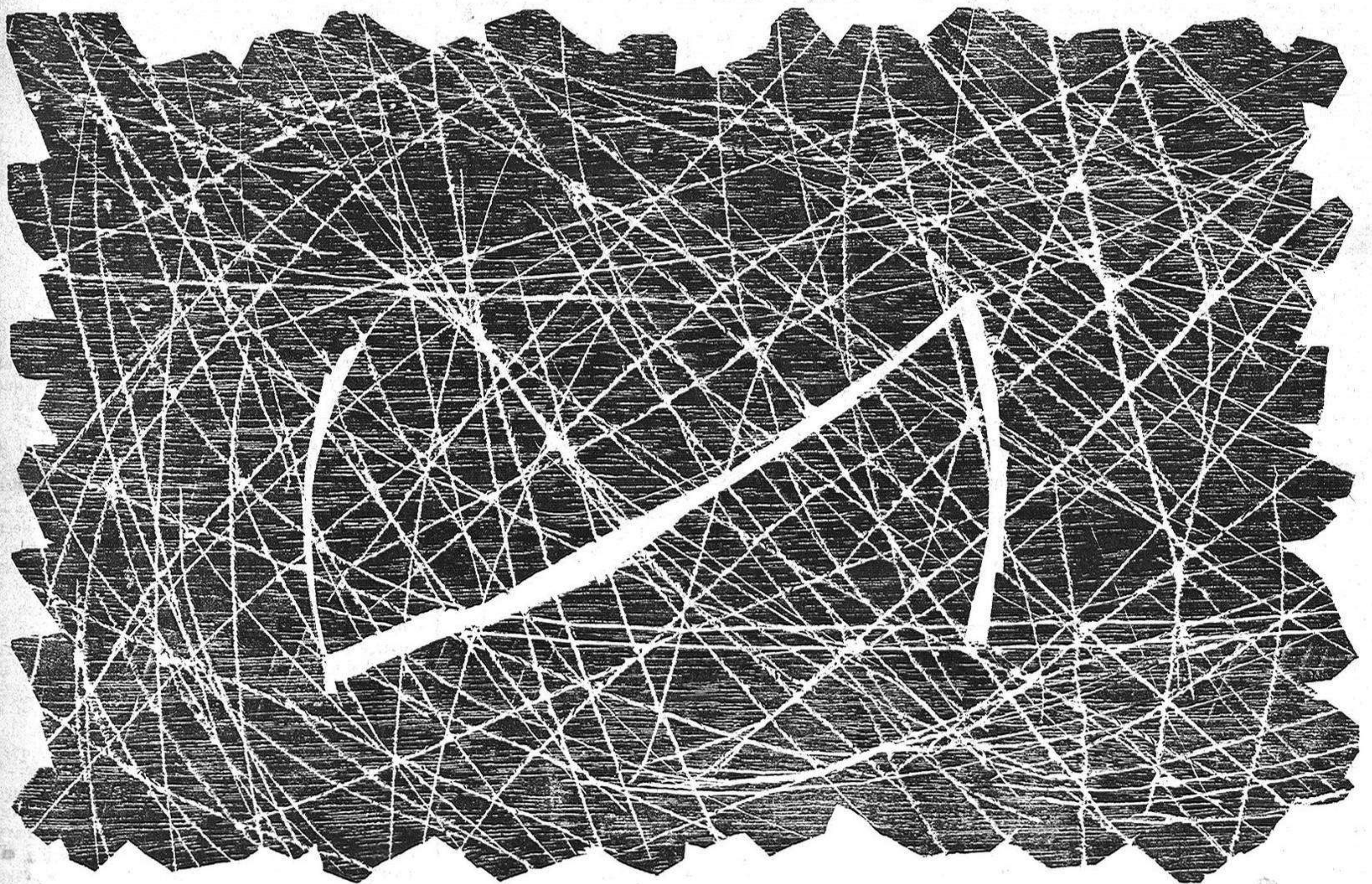
SENMANARI POPULAR, HUMORISTICH Y LITERARI

DONARÁ UNA LLISSÓ CADA DISSAPTE
 REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 Carrer de las Molas, núm. 24, entressol, 1.ª; Barcelona.

Número solt 5 céntims. --♦-- Atrassats 10 céntims.
 PREUS DE SUSCRIPCIÓ
 Barcelona: semestre, 2 ps. un any, 3 ps.—Fora: semestre, 2'50 ps. un any, 4 p.

Solució d'un conflicte

Catalans: Deixeuvo de camándulas. Ó aixis ó deseuvos.

El telegrama de felicitació que la Redacció de LO MESTRE TITAS dirigí á Venecia ab motiu de la festa onomástica de Don Carlos, ha sigut honrat ab la següent contestació:

«Venecia, 5.

J. M. Roma.—Barcelona.—Señor agradece cordialmente entusiasta felicitación.
—MELGAR.»

Avuy, lectors, també han de dejunar; la Crónica tampoch hi pot anar. Y si es que aixó els apura, enténguinse vostés ab la Censura; que jo 'm rento las mans, aymats lectors, d'aquestos embolichs. Abur, senyors.

ALS COL-LABORADORS

Advertim als estimats companys que 'ns envian treballs pera LO MESTRE TITAS, que no extranyin que, al agafar el periodich, no hi veigin els seus articles, ni ab telescopi. Es que reben in totum els honors del llapis roig.

Don Carlos, el día 16 de Juliol de 1870, deya, dirigintse als catalans, las següents paraules:

“Jo us torno vostres furs, porque só el mantenidor de todas las justicias; y per ferho, com los anys no passan en vá, os cridaré: y de comú acort podrém adaptarlos á las exigencias de nostres temps.

“Y Espanya sabrá una vegada més que en la Bandera ahont está escrit Deu, Patria y Rey, están escritas todas las lligítimas llibertats.

CARLOS.”

Del dia

Si tots els diputats per Catalunya haguessin sigut catalans, y catalans de bona mena, la derrota del Govern en la darrera votació hauria estat inevitable. Pera que tothom s'enteri de quins son els qu'están ab Catalunya y quins en contra d'ella, esplicarém la seva conducta al votarse la proposició Azcárate.

Votaren contra 'l Govern els senyors Sallarés, Ferrer y Vidal (don Joan), Abadal, Rosal y Maluquer (don Eduart).

Votaren á favor del Govern y contra els interessos y las aspiracions de Catalunya els marquesos de Soto-Hermoso, diputat per Barcelona, y Olivart, diputat per las Borjas, y en Gustavo Ruiz, diputat per Vilademuls.

Eran al Congrés y varen abstenirse el marqués de Santa Ana (diputat per Puigcerdá), en Morenes, (per Tarragona-Reus) y en Teodor González, per Tortosa.

També va abstenirse prudentment un diputat que ni es catalá ni ho es per Catalunya, pero que viu dels catalans y entre 'ls catalans: el director y propietari de *El Noticiero Universal*, senyor Peris Mencheta.

Si aquestos servils acólits d'en Silvela haguessin obrat d'altra manera, la derrota del Govern hauria sigut un fet. A horas d'ara, en Villaverde y 'l seu escollá d'amén, senyor Silvela, no serian ministres.

¿Y 'ls Planas y Casals?

Els Planas y Casals, Comas y Masferrer y companya, no hi van á Madrid quan se tracta de servir á Catalunya. Ja hi anirán y ben depressa quan el Govern els cridi pera fer passar cuytadament els Pressupostos.

Que aquesta es la seva missió: mantenir y facilitar la dominació de Madrid sobre Catalunya.

Si Catalunya no ensenya de viurer á n'aquesta colla de mals fills, demostrarem que no som dignes de que 'l Govern ens atengui en res.

**

La comissió catalana ha torná de Madrid ab la cua entre camas, després de haver parlat á la Regent y al Sr. Silvela.

Ho esperavam aixís, porque no podía succehir altra cosa.

Catalunya, está resolta á no sufrir mes centralisacions tiránicas ni despóticas ingerencias. Al compás dels insults que se li dirigeixen constantment, ha anat cobrant energías y ha jurat no sufrir mes als seus verdugos. Perque si, á pesar de la horrible explotació de que es víctima, es encare Calalunya rica y adelantada, ¿qué no podría ser ab un régimen radicalment autonómich?

Abolidas nostras llibertats á principis del passat sigle, volgueren las Corts liberals de 1812 curar los mals d'aquesta centralisació ab una centralisació mes radical, importada de Fransa, y, en efecte, foren abolidas todas las lligislacions regionals d'Espanya. Los carlistas d'alashoras, representats pel Cardenal Quedo y pel *Filósofo Rancio*, protestaren de la centralisació lliberal y de la centralisació de Felip V., girant la vista á la democrática Etat Mitja. Proclamat de nou en 1822 el centralisme pel partit lliberal, Catalunya s'alsá en armas á favor dels *realistas*, proclamant el baró d'Eroles, al frente de la Regencia d'Urgell, el régimen autonomista. S'alsá de nou Catalunya al any 28, y quan en 1833 els partits liberals *unificaren* todas las lligislacions, Catalunya sostingué una guerra de mes de 7 anys á favor de Carlos V, que havia proclamat la descentralisació. Torná Catalunya á protestar ab las armas en 1848 y 1860, sempre á favor dels carlins, fins que al any 72, moguda per las paraulas d'Aparisi, de que era Madrid “l'estómach hidrópich del Estat”, sostingué un'altra guerra de 4 anys, proclamant á Carlos VII, que 'ls havia promés tornar las cosas com avants de Felip V. Duas guerras carlistas han sostingut los carlins en tota Espanya, y en Catalunya sol sis guerras, y aixó no pot menos de fer pensar á tots los regionalistas catalans. Es que, com hem vist, los lliberals han sigut sempre essencialment centralisadors; y 'ls carlistas, al revés, han afirmat sempre sas ideas regionalistas.

Y durant los derrers 25 anys, mentres

Pare nostre que estau en lo cel, sia santificat lo vostre sant nom, vinga á nosaltres lo vostre sant regne, fassis Senyor la vostra voluntat, aixís en la terra com se fa en lo cel.

SOBRE LAS GARANTIAS

A DON ALEIX ESCOFETS

A Barcelona fa días que tenia que vení, mes ara no 'm moch d'aquí, que no tenim garantias.

No vindré mes, no m'inviti, no 's molesti, no pot sé, jo á Barcelona hi 'niré quan treguin l'estat de siti.

Jo so un home molt formal que sols pensa en treballar, y que tot ho vol trovar en lo seu estat normal.

Vostés sense garantias res poden garantir y pels géneros comprar encara 'm quedan molts días.

Jo si vinch á Barcelona es per comprar indiana, sedetas, velluts y pana, panyos, telas y cretona y aixó 's pot ben esperar, ¡fillet, que vol que li diga! per divuyt pams de botiga vaja, no 'm vull esposar.

Soch un pobre comerciant que ve per comprar ab mida, mes jo m'estimo la vida,

no la vull posa al encant.

Vaja no vinch, senyó Aleix fora una calaverada, la caritat ordenada comensa per sí mateix.

Ja se qu'ho estranyará ma nombrosa parentela y don Seraff Candela y don Fructuos Sardá.

Ja se jo que sabrá greu lo suspender ma vinguda á donya Pepa Beguda la viuda de don Andreu.

A tots los ho podrá dí esposant lo que fa 'l cas; diguils que no vindré pás mentres tot estigui així.

Y també dirá á las tías de ma estimada mullé que per ara no vindré per 'xó de las garantias.

Dispensi, donchs, Escofets de son amich verdadé

Joseph Andreu Boladé
Comerciant de Calsetes.

Per la copia,
ROGER DE LLURIA.

¡Pobre Peret!

(CUENTO)

¡Un xicot tan aixirit y tan laboriós y tan guapo, y veures tan y tan desgraciad!

Ab grans esforços y economias lográ ferse una regular fortuna y, com que diner crida diner, aixís com la miseria crida mes miseria, á mes de la grandiosa finca que habitava, anava adquirint mes y mes territoris en todas parts. Per allá á América possehia molt y molt, tant, que tingué que enviarhi una colla d'administradors pera que ho cuidessin de mes aprop. Primerament, aqueixos administradors, eran homes molt honrats y molt dignes, pro després, ¡valgamsant Nin y sant Non, quina colla de perdularis varen ser enviats per allá!

D'aquí vingué principalment la pega. Anavan pobres y tornavan rics. Hi anavan fets uns *quidams* y tornavan carregats d'infulas y dantse tono de grans senyors. Inútil era el cambiarlos: tots feyan lo mateix.

Y es clar: perduts la fe y 'l temor de Deu, bona nit y bon'hora, honradés y honor y demés galindaynas per l'estil.

¡Pobre Peret! Aqueixas desgracias el feyan tornar mes tonto qu'un tros de pá moreno.

Com á consecuencia de la mala administració, vingué, com era natural, la desmembració del grandios patrimoni; y grapada per l'un costat y estirgassada per un altre, prompte 'l pobre Peret quedá mes atabalat y fet *mal bien* que cualsevol *Ciriaco* de nostres días.

Per fi, no li quedá mes que la casa payral, que ben administrada, encara se 'n podía *fuma*. Veritat qu'estaba enpenyada fins al coll, pero, *vamos*, ab honradés y bona voluntat tot te arreglo.

Pero cá, el pobre Peret no te esma per res. Lo seu abatiment es tan gros, que ni forsas te per alsar el gatillo y clavar á passeitj uns quants pillos que te agafats com una llagasta. Li están xuclant l'última pesseta y *ni por esas*.

¿Y no hi ha un'anima piadosa que l'agafi y li fassi veurer la rahó? ¿No hi ha sisquera un ministre de Deu, que li diga que ha de desferse dels mals companys que 'l enganyan, que ha d'anar pe 'l camí dret, que ha d'alsar los ulls al Cel en demanda de clemencia y... d'energia á la vegada? ¿Qué per ventura 'ls ministres de Deu, quan els plantan la mitja pesseta al cap, ó 'ls tapan la carbassa ab una paperina esquerdada y 'ls posan á las mans aquell groixut garrot, vol dir que han deixat de ser homes per convertirse en donas, y plorar y llagrimenjar y queixarse y aconsellar als demés que plorin y jemequin y s'encomanin á Deu y... que afluxin la mosca?

Es clar que 's deu aconsellar al pobre Peret que resi forsa á Deu Nostre Senyor, que 's refihi de la Verge, pero just es, y deber al mateix temps, que se li aconselli que corri.

Me sembla que al home que 'l dematí 's senya y diu el “á Deu m'encomano” y va després á oír la santa Missa, sempre que pot, y diu l'oració avants d'assentarse á taula, y al vespre res. 'l Sant Rosari, y si té temps, visita las “Quaranta Horas”, anarli ab camándulas de *prudencia*, *virtuts*, *paciencia* y... *poders constituhits*, es pendre 'l pel á la gent y al pobre Peret, qu'está que no hi veu de tants sermons y de tanta mitja tinta.

Al estat en que ha arriuat el pobre Peret, tot lo que no sian oracions y garrotadas, com deya un nostre estimat company que fa uns quants días que no sabém ahont es ni ahont para

Lo nostre pa de cada

es fer el tonto y garlar sense solta ni volta. Moltes felicitats al Cel, moltes ganas d'anarhi, (ó millor dit, moltes ganas de portarhi als altres) molta hermosura d'àngels y serafins, moltes músicas harmòniques y moltes dolçuras, pero, entretant, molta tranquil·litat á la terra, moltes Cubas á la calaixera y pel camí del Cel que hi passin per devant els fiels carregats de virtuts y de sacrificis. A bon sugar que la major part dels que á n'aquestas alturas ens predicán la prudencia, qu'alsém la vista al Cel, que 's respecti lo constituhit, y que prenguem paciencia, que Deu provehirá, no 's deixa clavar quatre tiros pe 'ls masons y pillos que 'ns deshonran, per mes que aquest es lo camí mes recte per anar á la gloria celestial.

No es que pretengui donar cap lliçó á ningú, perque me las necessito totas; aixó son consideracions que jo 'm faig no mes que vostés las escoltan.

Y qui escolta pels forats escolta las sevas maldats. Jo també en pateixo d'aquest mal que critico als altres, pro tinch la franquesa de dirho.

Jo, coneix que soch poch virtuós, y aixó que, tinch tantas ganas de salvarme, que pe 'l Cel donaria al instant tot lo poch que tinch y la vida y aqueixa criatura que en aquest moment está estassada sota la taula jugant ab los cordons de las mevas sabatas, y aixó qu'es l'unich fill que tinch.

Pero, confesso que si puch salvarme, com espero de Deu Nostre Senyor aquesta gracia incomparable, y al mateix temps puch viure molts anys d'una manera passable, ho prefereixo; no 'm sento prou virtuós per servir d'exemple als demés, pro 'm sento prou lleal per confessar la meva petitesa y las mevas escassas virtuts.

Y aixó no vol dir que jo, perqué penso aixís, siga un animal raro.

Veig que tots els que 'm felicitan al día del meu sant, 'm diuen: "Per molts anys pugues celebrar el día del teu sant ab salut y alegría, en companyia etc. etc.;" "Dios te de toda clase de felicidades espirituales y temporales..." "Dios te conserve bueno por muchos años..." "y recibe un abrazo de tu primo que te desea salud y prosperidad y gracia de Dios etc. etc..." es dir, que á ningú se li acut dirme que "...de tu affmo. hermano que te quiere y desea verte mañana en la Patria celestial. etc. etc."

Yo crech que, ó la major part pensan com jo, ó es que ja 'm coneixen la flaca.

Pero ab tot, repeteixo: que tot lo que no sian oracions ben sinceras y fervents, tant com se pugui, y disparar ab no menor fé contra l'enemich y enviarlo al altre barri mes que depressa, es fer el tonto y volguer matar un matxo á pessichs.

EL RÉGIMEN DELS AGRAHITS

	Pesetas
Gastos secrets, Presidencia del Concell de Ministres.	55,000
Gastos reservats, Ministeri d'Estat.	145,000
Gastos imprevistos, Ministeri de Gracia y Justicia.	25,000
Gastos eventuais, Ministeri de la Guerra.	310,000
Gastos de difícil classificació, Ministeri de Marina.	56,000
Gastos reservats, Ministeri de la Governació.	425,000
Gastos indeterminats, Ministeri de Foment.	110,000
Gastos confidencials, Ministeri d'Hisenda	210,000
Gastos del Ministeri de Foment, que no 's gastan en lo que diu.	17.000,000
Gastos del niu d'Hisenda, id. id.	6.000,000
Total.	24.336 000

¡Vinticuatre millons, trescents trenta sis mil pesetas pera crear agrahits al Régimen...

Trabucasso

(DEDICAT AL EXCM. SR. D. EULOGI DESPUJOLS)

«Don Antonio Rotten, gobernador militar de Barcelona, brigadier del ejército, caballero gran cruz, etc. etc., ORDENO y MANDO: 1.º Los paisanos entregarán toda clase de armas, hasta los cuchillos de punta. 2.º De noche á nadie será per-

mitido el salir de su casa, ni reunirse más de tres personas, siendo de día. ...4.º El que haga fuego sobre la tropa será fusilado sin formación de causa y quemada su casa, aunque sea del que la habite. 5.º El pueblo que se diga realista y persiga á los liberales será saqueado é incendiado. 6.º El que escriba á un realista será fusilado. Cervera, 21 de Mayo de 1821, Antonio Rotten.» (Boletín Oficial de la Provincia de Barcelona).

«Don Antonio Rotten, etc. ORDENO y MANDO: 1.º La 4.ª división del ejército de Cataluña borrará del mapa de España la villa esencialmente realista de San Llorens dels Piteus, con cuyo motivo será saqueada y entregada á las llamas. 2.º Los cuerpos tienen derecho al saqueo en las calles que se les señale, á saber: el batallón de Murcia en las calles de Arana y Balldrefred; el de Canarias en la calle de... etc. 3.º La villa de San Llorens de Piteus no podrá reedificarse, y sus habitantes serán desterrados. 4.º Los que no se dirijan al destierro serán fusilados. 5.º No se exceptúan los niños, ni las mujeres, ni los sexagenarios.» (Boletín del 20 Enero de 1823).

«Don Francisco Espoz y Mina, teniente general del Ejército, capitán general del primer cuerpo de ejército, virey de Cataluña, etc., ORDENO y MANDO: 1.º Será saqueado é incendiado el pueblo realista de Castellfullit. 2.º Todos sus habitantes serán condenados á muerte, sin proceso previo. 3.º El que reedifique después alguna casa en el terreno donde fué Castellfullit será pasado por las armas. Espoz y Mina.»

¡ALTO 'L FOCH!

Qui será 'l qu'es atrevit per assegurar que á Espanya no hi ha homes de valor... perque la sanch se torna aigua... que ja no som espanyols... que no som tan braus com antes... que som un poble gastat... que 'ns han de treure del mapa...

L'home que ha dit aixó será que deu tení manias; ¡com se coneix que no ha vist los nostres tallers y fábricas!...

Si sentía solsament ab 'l génit que 's declama... es veuria precisat á retirá las paraulas.

Allí tot bitxo es valent cada col te 'l seu programa, y ab molta facilitat s'arregla la pobre Espanya. El que sap de xarrá mes es cuida de la sanfaina, y l'auditori l'escolta ab la boca ben badada; com que 's creu sé un oradó fá brillá las sevas gracias fent mil gestos y, dihent no mes... ¡no mes que gatadas! y per darse un xich de tó 'ls conta historias profanas... y 'ls oyents tan satisfets... del modo que s'ho empassan...

També 's contan tot sovint fets de la guerra passada que dijs per un lliberal casi bé fan caure en basca...

Y allí la religió molts cops queda mal parada perque 'ls sabis sabelluts no hi entenen ni una malla; aixís es que tot quant tocan ho deixan fet una... llástima; com que no mes han llegit que La Esquilla y La Campana, natural, be ho sabem prou que pe 'l fruyt es coneix l'arbre...

L'un vol sé republicá, l'altre adelantat vol... raves, y volguent arregla 'l mon sol haverhi plantofadas... alló es un'olla de cols, es una troca esbullada, ¡volen sé tant ilustrats y son uns burros de carga!

La vritat, lector caríssim á n'á mi compassió 'm causan... quan sento tants disbarats y 's diuen homes de barba... pro precisament aquets son 'ls que fan mes alarde de la seva impietat perque 's creuen que 'ls reals; per xo 's burlan dels católichs de 'ls capellans y del Papa... y volen matá 'ls carlins (pro no ab fets) sols de paraula... Sembla estrany que tingan pit per dirnos que portem llana... quan, pobrets lo seu clatell es tot forrat de pel d'ase...

Y 'ns tenen per atrassats... 'ns consideran panarras...

en ff, una colla de neulas en aquesta vall de llágrimas... ¡Pobre gent, si 'ls falta á ells tot lo que 'ns sobra á nosaltres...! Som humils, y no 'ns agrada donarnos tanta importancia... y per xo som mes prudents, perque no tenim la barra que arrossegan tots, tots ells, que es la marca registrada per distingir los Nakens per tan sábis y per... rabia.

Donchs si un día Salisbury te l'humor de vení á Espanya ab tot lo goix de mon cor li ofereixo ma casa, y estich ben persuadit que si acas estudia ab calma los procediments d'alguns que no hi van pas á la fábrica, dirá: noy, vaig quedar curt quan diguí aquellas paraulas...

dia, donaunos Senyor en lo dia d'avuy y perdonaus las nostras culpas, aixís com nosaltres per-

XAROP DE MAGRANA.

En pretingué fer una visita als industrials detinguts al carrer d'Amalia, y no volgueren rebre'l. ¡Pobre home! Sentim que no se 'l quedessin en aquella casa. Per tots els sigles dels sigles. Amén.

donem als nostres deutors, no permetau que nosaltres caigam en la

Ara ja no 's parla del Alto-la-grapa. Diu que passa 'l temps passant el Rosari. Es lo millor que pot fer. Penitencia.

—¡Ay, pare! ¿per qué 'm tanquéu á la presó?
—Perque 'm dona la gana.
—¿Y la justicia?
—A ca 'n Pistras.
—¿Y las lleys?
—Fuselladas.
—¿Y la igualtat?
—Passada per las armas.
—¿Y el sentit comú?
—Mort á patadas.
—¡Ay! ¡ay! ¡aaayyyy!!!

La Comissió doná compte, al Foment, de las sevas gestions á Madrit, que han sigut desatesas.

En Robert s'explicá bé. En Rossiñol, també; el Marqués de Camps, fet un nyébit.

Total: moltes paraulas, pero en concret res d'importancia.

Si 'ls Gremis, millor dit, si tots els catalans no giran la vista á un altre lloch, el plet es perdut.

Y sinó, el temps ens ho dirá prou.

CORRESPONDENCIA

P. G. A.; Son treball es massa llarch y no hi cap.—Ll. F., Tarrasa; aumentat dos números, y enviats á son nom.—F. B., Reus; moltes gracias per lo que 'ns envia, visitins sovintet.—M. L., Girona; enviats 8 extraordinaris.—J. P., Calella; se li envian.—F. C., Sallent; complascut.—N. P., Igualada; queda servit.

Establiment Tipogràfic, Casanova, 13; Barcelona.

LA DEMOCRACIA

(Continuació.)

¡Si la coneguessin! Si la coneguessin l'amo no estrenyeria 'l jornal del obrer, sabria que las forasas humanas son dignas sempre, y que es tant home honrat lo que exposa son capital, que 'l que sua al peu del teler pera portar a sos fills una mossada del pa negre, pro sabros, del trevall; sabria que l'obrer es son germá, que trevalla perque no ha sigut dels afortunats, y suavisant asperesas y dulcificant procediments milloraria la situació del pobre que, deixant ab horror la vilesa del crim, emplearia, alegre y satisfet, sas dignas energias al trevall honrat, que 's tornaria aliment per sos fills y pau per sa casa.

L'obrer sabria que no pot sentir odi contra 'l seu amo perque es més rich y més poderós; que tothom deu resignarse ab la seva sort, perque es la voluntat divina que tots hem d'acatar, puig que dihém en la *Para-nostre*: «fassis la vostra santa voluntat, aixís en la terra com se fa en lo cel»; sabria que 'ls pobres son los amichs de Jesús, y que si aquí hi ha penas que sufrir y dols que plorar, després de la mort hi ha un mon d'inacabables dolsuras perque porta aquellas penas ab cristiana resignació.

Y 'l problema social estaria a punt de resoldre's, y 'l mon sentiria los efectes suavissims de la pau cristiana, hermosa com lo sol de la ditxa, y conseqüencia de la pau seria la prosperitat y 'l desarrollo de tots los distints rams y múltiples manifestacions del saber humá, convertintse 'l mon enter en un paradís anticipat, en un cel en petit, en una ditxa inefable.

Ja veyeu las conseqüencias sociales de la democracia cristiana; ja veyeu si son hermosas, santas y saludables pera tots los homes desde 'l rich al pobre, y del sabi al ignorant.

Símbol de pau, sempre; sempre causa d'alegrías y esplay del esperit.

¡Benehida de Deu sigas, dolsa democracia; jo 't declaro primera virtud, font cristallina, balsam de salut, gloria de la religió y consol de l'humanitat!

¡Tots germans, tots iguals, tots dignes, tots honrats, tots fills del Deu de las misericordias...!

La religió r'ensalsa, la política 't demana, la societat te declara remey de sos mals y medicina de sos dolors.

Y 'l calumniat partit carlista, demócrata d'avuy, d'ahir, de sempre, te dedica un carinyós recort, una elegia sentidíssima, avants de passar avant y veure clarividement l'esperit altamente democrátich que informa l'Iglesia santa, societat perfecta, espill de todas las demés y mare de las societats civils, enllotadas y embrutidas tant més quant més s'apartan d'ella y de sas gloriosas ensenyansas.

IV

Esprit democrátich de l'Iglesia Católica

La societat més perfecta de todas, com deixem dit, es l'Iglesia, perque es fundada, dirigida y governada per Deu, ser sapientíssim per essencia.

Per aquest motiu volém deixar demostrat l'esperit democrátich de l'Iglesia, pera fer veure la conveniencia de que aquest mateix esperit informi també las societats civils.

Efectivament: l'Iglesia es democrática desde son origen; Jesucrist busca y elegí sos apóstols d'entre la gent del poble, y dotze humils pescadors foren los primers bisbes de l'Iglesia, y sos propagadors y panegiristas; no busca prínceps ni elegí reys, sino dotze fills del poble; ells lo rodejaren y ells foren sos primers deixebles.

L'Iglesia es democrática en sos procediments y en sa historia: adora en los altars als sants que comparteixen ab los angels la possessió de la gloria inmarcessible, lo mateix a reys y papas, a prínceps y a cardenals, que a pobres trevalladors y humils jornalers, y al costat de Sant Fernando y Sant Lluís, reys d'Espanya y de Fransa, hi figura 'l príncep Duch de Gandía y 'l Cardenal Sant Ramón, y aquells y aquests se confonen ab Sant Isidro, pagés, y ab Sant Homobono, sastre; y la més hermosa de las democracias ens mostra l'Iglesia en tot lo demés. La més alta de sas dignitats, lo Pontificat, qu'es lo càrrech suprém d'aquest mon, lo desempenya aquell que elegeig lo Col-legi Cardenalici, y la inmensa majoria dels Papas han sigut en lo mon d'humil posició social. Mil y mil exemples podríam citar si no fos inútil tal trevall, ja que tothom ho sab y está en la conciencia de l'humanitat, fins al punt de no poderho negar ni sos mateixos detractors. Las demés dignitats de l'Iglesia, cardenals, arquebisbes, bisbes, canonges, párocos y sacerdots, no son elegits ni triats; y molts també, los més, no son prínceps, ni lletrats, ni banquers, ni de brillant posició social. Deu no busca 'ls honors mundanals que com fum s'escapan y morint se perden; vol lo cor, l'ànima, lo etern, lo inmarcessible, no lo pobre, lo feble, lo miserable. Lo cel no 's guanya ab diners ni ab influencias, sino ab l'exercici de las virtuts, y ab la práctica de las bonas obras.

Demostat queda, donchs, l'esprit democrátich de la Religió Católica en qual comunió volém viure y morir, y no solsament nosaltres, sino també nostra Patria, l'Espanya de Recaredo y San Fernando, dels Alfonsos y dels Carlos, dels Felips y dels Sanchos; l'Espanya del Pilar y de Montserrat; l'Espanya de l'Unitat Católica y dels Concilis; l'Espanya tradicional y gloriosa, Reyna del mon, senyora del Univers, mare de sants y de sabis, de Cisneros y Mendoza, Hernán Cortés y Colón, Berenguer y Fivaller; l'Espanya nostra, no la de toreros y bailarinas, de Reverte ni la Otero. Aquesta podrá dirse Espanya, pro no ho és; es un cadavre esbossinat vetllat per una aberració filosófica: la mort civil d'Espanya.

V

Lo progama carlista y la democracia cristiana

Lo programa carlista, com a fill de l'Iglesia, accepta en tota sa més absoluta integritat totas y cada una de las conseqüencias religioses, polítiques y sociales de la democracia cristiana.

Y tant es aixís, que cap home il·lustrat é imparcial no comprendria pas lo carlisme sens la democracia, perque está tant adherit a son programa que no pot viure sens ella, com no pot viure l'arbre sens la sava que 'l nudreix y li dona vida.

Los carlistas son demócratas en lo sentit més absolut de la paraula.

No es democracia, no, l'eterna mentida liberal; la democracia veritat, la bona, la nostra, no solsament no la tenen los liberals, sino que ni la comprenen sisquera; per ells es un misteri, perque sa política d'ambicions y de quincalla no pot arribar may a compenetrar l'hermosura esplendent de la fraternitat universal. ¿Com poden ells comprendre que tots siguém germans, si acaban ja de dividir lo mon en castas y rassas?

No pot la pobra ramera, entregada, pel diner, en brassos del primer lasciu que se li presenta, comprendre la puresa del amor sant d'un matrimoni cristiá; no pot lo lladre de camí ral saborejar lo plaher dolcíssim de las rendas lligítimas; no pot la mentida disfrutar los rurs de la veritat.

Mes lo carlisme, subjecte a todas las privacions y a tots los sacrificis, sens altra ambició que la santa de salvar y redimir un poble, esclau de todas las concupiscencias, al frente de las que campan la del or, la de la carn y la de l'ambició, sí; aquest sí, aquest pot sentir en son pit nobilíssim tots los generosos impulsos de las virtuts cristianas, hermosas com la palma santa del martiri.

Y las sent; las sent ab complascencia infinita, inconmensurable, inacabable, eterna.

Tots som germans;—diu nostre programa—olvit a las ofensas, perdó pels ofensors; no hi haurá ni vensuts ni vencedors;—diu nostre rey—tots som cristians, tots espanyols, tots iguals.

¡Hermosas paraulas; paraulas santas y consoladoras, compendi y resúm de la democracia cristiana y de la magnanimitat espanyola!

Aquest es Carles VII, aquets som nosaltres, aquest es lo programa carlí. ¡Descubriu en front d'ell!

Ideas grans com nostra idea triunfan sempre; tart ó d'hora, prop ó lluny.

La democracia s'imposa; es necessaria, imprescindible.

Deu la vol, Espanya la necessita

VI

Concepte popular de la democracia liberal

L'escola liberal vol que s'entengui per democracia, *lo govern del poble pel poble*.

O sia: la negació de tota autoritat divina y humana, y l'admissió del poble com única font de dret, autoritat y justicia.

Tant asquerosa blasfemia es admesa y reconeguda, encare que may practicada, per tots los sistemas liberals de govern.

Es dir que per los liberals no es la democracia la fraternitat cristiana que uneix a tots los homes, sino l'autoritat que dona la sanció del poble al govern qu'ell vol, elegeix y accepta.

Renegant de Deu, despreciant sa autoritat bondadosa y paternal y fent una falla que l'història rebutja, volen que sigui 'l governat qui dona 'l poder y l'autoritat al governant; lo pare—seguint aixó—governa en sa casa perque 'l fill li dona l'autoritat; ¿voléu aberració més estúpida?

Lo poble es soberá;—diuhen—ell es l'únich que té dret a triarse son govern y a dar l'autoritat al elegit.

Y molts cauhen en aquest sofisma.

En una época constituyent clar es que 'ls lligítims representants del país que va a constituhirse, tenen l'indiscutible dret d'admetre lo sistema que millor s'adapti a sas condicions històriques, geográficas, etnográficas, de carácter, de temperament y de rassa, pero una volta aixó es fet y el sistema es acordat, aquella autoritat la reb lo governant no del poble, sino de Deu; *non est potestas nisi a Deo*, no hi ha potestat que no vingui de Deu, font única de tot poder.

Lo principi de la soberanía popular es condemnat per l'Iglesia, y si acceptarlo es ser hereje, herética es la democracia liberal, base d'una espantosa cadena d'errors religioses, polítiques y socials, com veurém luego, Deu mediant.

Aquí tenui, en senzillas y breus paraulas explicat, lo concepte de la democracia liberal, que es la soberanía nacional, aixís com la democracia cristiana es la fraternitat universal; aquesta es filla de Cristo, aquella de Satanás; la cristiana es filla de la humilitat religiosa, la liberal de la protesta atea y racionalista, es lo *non serviam* del ángel caygut, es un crim de lesa divinitat que 'l carlisme condemna, perque l'Iglesia la condemna, com a fruyt de la satánica superbia d'un pobre revolucionari y criminal, que prefeix la brutal autoritat de la barricada y del pronunciament, a la carinyosa y santa d'un Deu d'infinita misericordia y bondat.

VII

Errors religioses, polítichs y socials de la democracia liberal

Apart los errors filosófichs y doctrinals de la democracia liberal, y dels que no tractém per ser incumbencia d'altra classe de trevalls, son molts y gravíssims los religioses, socials y polítichs de la malehida democracia liberal, que, com deixém apuntat, es una de las mentidas més seductoras del régimen parlamentari.

Religiosament considerada es tant grave l'error, que 'l Concili Vaticá, convocat y presidit pel nové dels Pios, la condemná com herética. Aixó calla per tot, y clarament demostra al creyent fidel que deu apartarse d'ella ab horror, puig es més grave ser hereje que ser lladre y assessí. Políticament, ja he veyeu: ella ens ha portat al empobrimient y a la ruina, a la mort y a la deshonra; ella ens ha fet perdre nostras hermosas colonias y nostras heróichs germans; ella ens ha arrebatat lo crédito y l'honor; ella ens ha dividit y separat, y lo que es més gros, ella ens ha fet perdre l'Unitat Católica, y ha destrossat en molts cors la fe y en molts homes las creencias. De modo que si la podém anatematizar religiosament, la podém malehir políticament, perque ella ha sigut causa ocasional y determinant de todas nostras desventuras.

¿Y sociológicament? ¡Ah, no ho volguéu sapiguer!

Ella es la mare de l'anarquía y del socialisme; ella es la que ha encés en lo pit del trevallador los rencors inextingibles de rassa contra 'ls amos, y en aquests la tiránica idea de l'opressió mes vil; ella es la que ha portat la miseria, germana del crim, a las classes desesperadas, tancant l'idea sublim de Deu y de sa gloria inefable, y a las classes poderosas l'idea de l'ambició més refinada, fentoshi creure que no hi havia cap més Deu que 'l diner y l'usura.

¡Oh! es vil, es execrable, es criminal, es diabólica.

Vosaltres, fills del trevall, tanquéu vostres oídos a sos cants; es com la serp del Paradís, sols ve pera enganyarvos, pera fervos prevaricar.

Y avants de passar a fer ressaltar l'esperit antidemocrátich de la tassis liberal, malehim un cop més aquesta fera malvada y escandalosa, enemiga del home cristiá y decent.

VIII

Esprit antidemocrátich dels sistemas liberals

Aixís com havém vist que l'Iglesia es democrática per sa essencia, origen, historia y consuetud, los sistemas liberals son antidemocrátichs.

Y pera provarho clarament, no cal més que agafar l'història d'Espanya durant lo segle XIX, estudiarla a fondo, y saber treure las ensenyansas que d'ella 's desprenen.

Una série interminable de traicions, d'assonadas y de pronunciaments; quartels sublevats, generals sublevats també enfront de son enemich; trinitats del sabre que volcan tronos y prínceps de la milicia desfent Repúblicas com l'all-y-oli; diputats que prevarican y generals qu'entran ab bayoneta calada en lo temple de las lleys; ministros sobornant sargentos y sargentos atemoritzant a ministros, en una paraula, un contínuo estat de forsa, ruínó; pel país y desgraciats pel poble.

Son tant demócratas los liberals que tenen una lley de quintas per la qual lo rich se pot estar a casa, perque 's pot comprar lo soldat, y el pobre no té altre remey que abandonar sa casa, deixar a sos pares vellets y tremolosos sens l'auxili que necessitan, y anarse'n a morir desesperadament.

(Acabaré)